

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2369/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.064/2023/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Nyíregyházi Járásbíróság 37.P.21.139/2020/101. számú ítélete, a Nyíregyházi Törvényszék 2.Pf.21.091/2022/21. számú ítélete és Kúria Pfv.I.21.064/2023/5. számú végzése ellen, azok alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, IV. cikk (1) bekezdésével, VI. cikk (2) bekezdésével, XV. cikkével, XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel és XXVIII. cikk (1)–(3) bekezdéseivel.
- [2] 1.1. A perbeli felperes indítványozó tulajdonában több földterület (erdő, szántó) található. E földterületek tekintetében a peres felek 2012 áprilisában megállapodást kötöttek, amelynek tárgya a földterületek rendben tartása volt. A megállapodás határozatlan időtartamra jött létre és nem jogosította fel az alperest semmilyen támogatás igénybevételére. A felek között a viszony elmérgesedett, az indítványozó készített egy megállapodást módosító tervezetet 2012 augusztusában, melynek többek között az volt a tartalma, hogy a továbbiakban a termés betakarítására és értékesítésére az indítványozó jogosult, és az értékesítésből származó összegből a munkaköltségeit megfizeti az alperes részére. Az indítványozó a továbbiakban nem tekintette érvényesnek a 2012. áprilisi megállapodást. Az alperes a megállapodás aláírását követően a már birtokba vett földterületeket a saját költségén megművelte, kukoricát vetett el, majd a termést 2012 őszén learatta, a kukorica ellenértékét sajátjának tekintette. 2012 szeptemberében az indítványozó felszólításában 1 500 000 forint megtérítési igényt terjesztett elő az alperessel szemben arra hivatkozással, hogy

az alperes jogcím nélkül használta a területet. Felszólította, hogy a jogcím nélküli használattal a termés betakarítását követően hagyjon fel, 1 500 000 forintot fizessen meg részére. Az indítványozó felperes 2017 augusztusában kelt levelével ismét 1 500 000 forint megfizetésére hívta fel az alperest. A követelése jogcímeiként bérleti díjra hivatkozott, annak összegét évente 100 000 forint/ha összegben jelölte meg. A felszólítást az alperes kézhez vette, teljesítés az alperes részéről nem történt.

- [3] Az indítványozó az elsőfokú eljárás során pontosított kereseti kérelmében elsődlegesen 1 320 000 Ft és annak kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest elmaradt haszonbérleti díj címén. Másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás címén kérte az alperes marasztalását késedelmi kamatokkal együtt. Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte hivatkozva arra, hogy az indítványozó vele szemben már több hasonló perben terjesztette elő követelését, azok jogerősen már befejeződtek, így a jelen eljárás során előterjesztett igénye ítélt dolognak minősül. Másodlagosan kérte a kereseti kérelem elutasítását, elévülési kifogást terjesztett elő, az indítványozó keresetét jogalapjában, összecszerúságában vitatta. Álláspontja szerint sem haszonbérleti szerződés, sem földhasználatra irányuló szerződés nem jött létre. Az írásban megkötött megállapodás kizárólag arra irányult, hogy az alperes az indítványozó által birtokba adott területeket az első évben művelésre alkalmas állapotba hozza abból a célból, hogy azon gazdálkodni lehessen; a megállapodás alapján a munkájának a díja az általa 2012. évben megművelt területen a saját maga által megtermelt termésmennyiség ellenértéke volt. Az alperes kifejtette, hogy az indítványozó jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereseti kérelme sem megalapozott, ugyanis a területek művelésre alkalmassá tételét az írásbeli megállapodás alapján végezte. A megállapodás alapján pedig ellenértékként megillette a megművelt területen elért termés eredménye, illetőleg annak ellenértéke.
- [4] Az elsőfokú bíróság a 2012 áprilisában kelt megállapodást az ítélethozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánította és ennek keretében rendelkezett az indítványozónak járó szolgáltatás megállapításáról és mértékéről használati díj címén figyelemmel arra, hogy az alperesi földhasználat nem volt vitatott, valamint az sem, hogy használati díjat az indítványozónak nem fizetett, mint ahogyan a termés eredményéből sem juttatott az indítványozónak. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint használati kötelem esetén a használatot visszaadni nem lehet, az eredeti állapot helyreállítására nincs mód. Az ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítésének eszköze az érvénytelen megállapodásnak az ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítása. Az elsőfokú bíróság az indítványozónak járó szolgáltatás mértéke körében az eljárása során igazságügyi szakértői bizonyítást foganatosított, melynek alapján megállapította, hogy az a terület, amely után használati díjra jogosult az indítványozó, 16,5 hektárt tesz ki. A szakértő által megállapított 40 000 forint/ha használati díj mértéke alapulvételével 660 000 forint és kamatai megfizetésére kötelezte az alperest az indítványozó felé.

- [5] A mindkét fél fellebbezésére eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, az indítványozó keresetét elutasította. A törvényszék jogi álláspontja szerint a 2012 áprilisában a peres felek között létrejött megállapodás annak tartalmi ismérvei alapján szolgáltatási szerződésnek minősül, ugyanis az alperes nem vállalta át a gazdálkodás kockázatát, az indítványozónak haszonbérleti díjat nem fizetett. A megállapodás minősítése szempontjából jelentőséggel bírt az a tény is, hogy az alperes földalapú támogatást nem vett igénybe az általa megművelt földek után, ezt a megállapodás egyértelműen kizárta. A szolgáltatási szerződés érvényességéhez kétség nem fért. A szerződés alapvetően vállalkozási típusú volt, melyben az alperes vállalkozott az egyes mezőgazdasági munkák elvégzésére azzal, hogy annak ellenértéke egyben a perbeli ingatlanok általa történő, saját költségén való megművelése, az árbevételből levont költségeit követően fennmaradó nyereséggel való elszámolási kötelezettség nélkül. A szolgáltatási szerződésből a haszonbérleti szerződés két lényeges tartalmi eleme, a gazdálkodási tevékenység haszonbérbeadó által átvállalt kockázata, valamint a haszonbérleti díj meghatározása hiányzott. A peres felek közötti megállapodás érvényes szolgáltatási szerződésnek minősült, nem vonható le az a következtetés, hogy a peres felek 2012. áprilisi megállapodása haszonbérleti szerződést színlelt volna, vagy a haszonbérleti díj hiánya okán az létre nem jött szerződésnek minősülne. Így az eredeti állapot helyreállításának jogkövetkezménye fel sem merülhet, mint ahogy a szerződés érvényességére tekintettel az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága, így a feltűnő értékaránytalanság vizsgálata és a szerződés határozathozatalig terjedő időre való hatályossá nyilvánítása sem.
- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyhez felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet csatolt. A Kúria visszautasította a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint az ítéletek és a végzés ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, IV. cikk (1) bekezdésével, VI. cikk (2) bekezdésével, XV. cikkével, XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel és XXVIII. cikk (1)–(3) bekezdéseivel.
- [8] Alkotmányvétségként értékelte az indítványozó, hogy az eljáró bíróságok indokolás nélkül nem rendeltek ki újabb szakértőt, valamint hogy az általa javasolt tanút nem hallgatta meg a bíróság. Egyes bizonyítékok értékelése nem történt meg.
- [9] Egyebekben az indítványozó nem ért egyet az elsőfokú és a másodfokú bíróság bizonyítékértékelésével, valamint a Kúria jogalkalmazásával.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az

Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.

- [11] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt az indítványozó határidőben nyújtotta be. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [I. cikk (1) bekezdése, II. cikk, IV. cikk (1) bekezdése, VI. cikk (2) bekezdése, XV. cikk, XXIV. cikk (1)–(2) bekezdései, XXVIII. cikk (1)–(3) bekezdései], a támadott bírói döntéseket, a Nyíregyházi Járásbíróság 37.P.21.139/2020/101. számú ítéletét, a Nyíregyházi Törvényszék 2.Pf.21.091/2022/21. számú ítéletét, a Kúria Pfv.I.21.064/2023/5. számú végzését, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [12] Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet visszautasította, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a törvényszéki jogerős ítélet tekinthető. A Kúria olyan döntése, amelyben megállapítja, hogy felülvizsgálati eljárásra nincs lehetőség, az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, ezért alkotmányjogi panasszal támadható {3035/2024. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott törvényszéki ítélet alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg. Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal határidőben nem támadta meg és a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 410. § (4) bekezdésén alapuló döntését nem mérlegelési jogkörben hozta meg. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a jelen ügyben a jogerős döntés állított alaptörvényellenessége nem vizsgálható {3122/2024. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát a továbbiakban csak a Kúria végzését támadó elemében értékelte {3480/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [37]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, II. cikkének, IV. cikk (1) bekezdésének, VI. cikk (2) bekezdésének, XV.

cikkének, XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek és XXVIII. cikk (2)–(3) bekezdéseinek állított sérelmével kapcsolatban az Alaptörvényi rendelkezéseket csak felsorolja, az alapügy részletes leírásán túl, de indokolást nem fűz hozzá.

- [14] Ezért az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésére, II. cikkére, IV. cikk (1) bekezdésére, VI. cikk (2) bekezdésére, XV. cikkére, XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseire és XXVIII. cikk (2)–(3) bekezdéseire hivatkozó elemeiben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolási kötelezettségnek.
- [15] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [...] {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezte ki a bíróságok döntésével, azok érvelésével, indokolásával kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírói döntések felülmérlegelésére irányul.
- [17] Az előbbiek mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy az eljáró bíróságok a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálatuk tárgyává tették, és követhetően számot adtak döntésük indokairól. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása

{30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a panaszban megjelölt alapjogok megsértésének kételye nem merül fel.

- [18] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [19] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a és 29. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2025. január 28.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró